

LAWAAI ONDER DE PANNEN

BUNZING IN DE BUITENMUUR

Zomer Bruijn

Goede bekenden uit Leusden vertelden me vorig jaar dat zij 's nachts op hun bovenverdieping regelmatig stommelende en krabbelende geluiden hoorden. Deze geluiden duurden meestal maar enkele ogenblikken en kwamen vanonder de dakpannen en vanuit de spouwmuur. Ook de afgelopen nachten waren ze weer gehoord en er had bovendien een gekekker en gepiep vanuit de spouw geklonken dat volgens de bewoonster niet van muizen of ratten kon zijn. Reden genoeg om eens een kijkje te gaan nemen: er kon wel eens een marterachtige huizen.

De bewuste woning aan de Wilgenlaan, aan de rand van Leusden, is een hoekwoning van een huizenblok van vier woningen. De directe omgeving van de woning in een 27 jaar oude wijk is rijk aan groen: smalle dichtbegroeide groenstroken verbinden veel achtertuinen met elkaar en onttrekken over grote lengte een drukke asfaltweg aan het gezicht. Op 40 meter afstand ligt een mooie vaart met groene oevers en 300 meter verder grenst de woonwijk aan het kleinschalige weidelandschap van de Gelderse Vallei, al is het daarvan gescheiden door het Valleikanaal.

Een luchtje

Een zoektocht rondom het huizenblok naar uitwerpselen, prooiresten, klimsporen en looppadjes van een marterachtige, leverde niets op. We vonden wel looppadjes, maar die konden evengoed van katten zijn. Ook inspectie van de kruipruimte onder de woning gaf geen aanknopingspunten. Een klauterpartij op het dak bracht wel wat licht in de zaak toen we van de topgevel enkele

dakpannen weghaalden om zicht te krijgen op de spouwmuur. De spouw bleek gevuld te zijn met gele isolatiekorrels, die de vorm en grootte hadden van forse rijstkorrels. Dwars door deze korrels, die een compact sponsachtig geheel vormden, waren enkele ronde tunnels gegraven, met een diameter gelijk aan de spouwbreedte, zo'n 7 centimeter. Uit deze tunnels kwam een penetrante aaslucht, wat meteen verklaarde waarom er de laatste tijd in de zolderkamer van de dochter des huizes zo'n muffig luchtje hing.

Het vermoeden dat we hier te maken hadden met de kraamlocatie van een marterachtige groeide flink, zeker nadat de bewoonster van het huis enige dagen later bandopnamen kon laten horen met kekkerende en piepende geluiden, die sterk deden denken aan een moederdier met jongen. Ze vertelde dat deze geluiden regelmatig op steeds wisselende plekken vanuit de spouwmuur te horen waren, altijd 's nachts. Soms klonken ze nog het duidelijkst vanuit een stopcontact!

Vanuit de dakgoot kijkt de bunzing of alles veilig is om te vertrekken.

Foto Zomer Bruijn

Bunzing

Zekerheid over wat er nu in de spouwmuur huisde kregen we pas een week later. Toen hoorden we, vanuit de zolderkamer, rond 23.00 uur opeens een hevig gestommel dat zich zonder onderbreking naar de nok van het dak verplaatste. Daar verstomde het snel. We gingen vlug naar beneden, om buiten met een schijnwerper het dak te beschijnen. Tot onze verrassing zagen we in de dakgoot aan het andere einde van het huizenblok twee fel reflecterende ogen in het lamplicht. De verrekijker onthulde dat het om een bunzing *Mustela putorius* ging, die voorzichtig over de rand glurend de omgeving verkende en vooral ons in de gaten hield. Het dier bleef vele minuten in de dakgoot zitten, verplaatste zich soms enkele decimeters, maar durfde niet naar beneden te gaan, kennelijk verontrust door onze aanwezigheid. Tenslotte zagen we hoe de bunzing in de top van een conifeer verdween, die vlak naast het huizenblok stond. De reflecterende ogen verraadden dat het dier omzichtig naar beneden klauterde en ondertussen kleine uitstapjes naar de buitenste takken

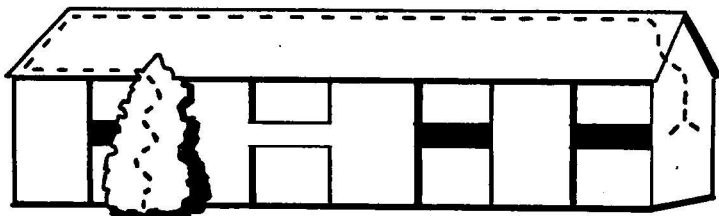
maakte om naar alle kanten de omgeving te verkennen. Na een minuut of anderhalf bereikte zij de grond en rende via een betegeld gedeelte de veiligheid van een dichtbegroeide groenstrook in.

Kruip-door-sluip-door

Nu de route die de bunzing gebruikte om haar nestruimte te verlaten bekend was, konden we de volgende avond een verscholen gelegen observatiepostje betrekken, in de hoop nog meer waarnemingen te doen en misschien een foto te maken. Zo ontstond het volgende beeld van de situatie. In de geïsoleerde spouwmuur van de westelijke kopgevel huisde een vrouwtjesbunzing met haar jongen. Wanneer het 's avonds geheel donker was geworden, kroop de bunzing aan de bovenkant de spouw-

De stippellijn geeft de route aan die de bunzing gebruikte van de spouwmuur rechts naar de conifeer en omgekeerd.

Foto Zomer Bruijn

muur uit en werkte zich luidruchtig door de smalle ruimte tussen de dakpannen en het dakbeschoot heen naar de nok van het dak. Onder de ruimere nokpannen door liep het dier bijna geluidloos en ongezien naar het oostelijk eind van het huizenblok. Daar kroop ze weer tussen de pannen en het beschoot naar beneden, om in de dakgoot pas te voorschijn te komen. Hier bleef ze dan enkele ogenblikken zitten om te controleren of de omgeving veilig was. Daarna liep ze door de dakgoot weer een paar meter terug, om vervolgens in de top van de conifeer te verdwijnen die naast het gebouw stond en enkele decimeters boven de dakgoot uitstak. Daarlangs klauterde ze naar beneden, waarbij ze de takken dicht bij de stam als traptreden gebruikte. Beneden gekomen verdween ze onopvallend de woonwijk in, zoveel mogelijk gebruik makend van de dekking die de begroeiing bood. Ook voor de terugkeer naar de nestruimte maakte ze gebruik van de conifeer. Dat de bunzing ook voedsel naar haar jongen bracht, bleek uit twee lege eendeieren. Het ene ei lag aan de voet van de boom, het andere hing halverwege in de dichte takken.

Weinig schuw

De bunzing leek zich nauwelijks iets aan te trekken van het overige leven in de woonwijk. Zo stoorde het haar blijkbaar niet dat de conifeer op slechts 60 centimeter van de gevel stond, precies voor een groot raam waardoor hij 's avonds vanuit de huiskamer duidelijk werd verlicht. Tijdens de waarnemingsnacht was gezien dat het dier zich steeds vrijer gedroeg naarmate de nacht vorderde: ze aarzelde minder lang, overbrugde afstanden sneller, maakte veel minder gebruik van de beschutten- de begroeiing en huppelde openlijk over de trottoirs en betegelde paden de woonwijk in. Ongetwijfeld hebben hier ontmoetingen plaatsgevonden met de talrijke katten uit de wijk; hoe zouden die verlopen zijn? Dat het ondergedeelte van de coniferenstam door katten intensief als krabpaal werd gebruikt leek voor de bunzing ook geen bezwaar te zijn.

Vertrek

Hoewel deze locatie, afgaande op de geluiden, al zo'n negen maanden incidenteel door een bunzing werd bezocht, duurde de periode dat er continu in

werd gehuisd betrekkelijk kort: van begin april tot begin juni '93. In de nacht van 2 juni werden ze voor het laatst gehoord. Er was toen zoveel rumoer op het dak, dat ook de verderop in het blok wonende burens er wakker van werden. Waarschijnlijk heeft het vrouwtje de jongen toen meegenomen naar een andere locatie.

Jonge bunzingen beginnen op een bepaalde leeftijd de nestruimte te verlaten, om buiten te spelen en de directe omgeving van het nest te verkennen. Kennissen uit Ermelo die vorig jaar naast hun zomerhuisje een bunzingfamilie hadden wonen, vertelden dat zij pas op 4 juli voor het eerst hun jonge bunzingen naar buiten zagen komen om te spelen. De Leusdense bunzingjongen waren een maand eerder, op 2 juni, waarschijnlijk nog niet oud genoeg om al buiten te spelen en zeker niet om de nestplaats definitief te verlaten. Het lijkt daarom aannemelijk dat de moederbunzing die laatste nacht de jongen heeft meegenomen naar een andere lokatie en dat ze de fase van het buiten spelen daar hebben doorgemaakt.

Nog een geval

Navraag bij enkele marterkenners maakte duidelijk dat er in Nederland geen andere gevallen bekend zijn waarbij bunzingen boven in gebouwen nestelen. Wel komt het vaak voor dat bunzingen zich onder vloeren en in schuurtjes en dergelijke bevinden. Wie schetst dus onze verbazing toen we hoorden dat er gelijktijdig met het nest in de Wilgenlaan hemelsbreed 1150 meter verderop een tweede bunzingfamilie op een dak bleek te huizen! Hier betrof het een nestruimte op ruim drie meter hoogte, onder de dakpannen van een voormalige boerderij aan de Pachter, die er al stond toen de nu elf jaar oude wijk er omheen gebouwd werd. Nadat ze al ruim een maand op een bepaalde plek in huis steeds onaangename luchtjes had geroken, hoorde de bewoonster op 25 juni een luid schreeuwend bunzingjong dat onbeholpen in een clematis hing die tegen de boerderij groeide. Het jong was nog erg klein, maar kon toch al een enorme keel opzetten. Even daarna viel het diertje op de grond, waar het enkele minuten later in zijn nekvel werd gegrepen door de moederbunzing, die met het jong in haar bek vliegensvlug tegen de gevelmuur oprende. Buiten gekomen zag de bewoonster de moederbunzing

Bunzingen komen nog al eens voor in de omgeving van de mens
Foto Johan de Meester

nog vele minuten vanuit een opening tussen de dakpannen naar buiten kijken.

Deze bunzinglocatie had met de andere gemeen dat hij zich dichtbij de rand van een woonwijk bevond, nabij het buitengebied. Steenmarters *Martes foina* komen in dit deel van Nederland (nog) niet voor; misschien leidt de afwezigheid van deze 'normale' gebruikers van nestgelegenheid in huizen ertoe dat de bunzing zich af en toe kan gedragen als een steenmarter.

Terugkeer?

Na die tweede juni is het op het dak aan de Wilgenlaan enkele maanden rustig geweest, maar op 6 november '93 klonken er toch weer 'katachtige' geluiden vanuit de muur. Er leken toen verscheidene bunzingen in de spouw te zitten. Ook op 18 en 30 januari '94 klonk er weer gestommel op het dak; het is dus goed mogelijk dat deze plek

opnieuw als kraamlocatie zal worden gebruikt. Denkend aan de onaangename luchtjes en de dikwijls gestoorde nachtrust, zien de bewoners de toekomst dan ook met gemengde gevoelens tegemoet.

Met dank aan Alice van Hunnik.

Zomer Bruijn, Nieuwstraat 23,
3811 JX Amersfoort